

POSUDEK VEDOUCÍHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Silvie Tomanová
Téma práce:	Trestný čin podvodu podle § 209 trestního zákoníku
Rozsah práce	205 148 znaků vč. mezer
Datum odevzdání práce:	4.9.2023
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Simona Heranová, Ph.D.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Andrea Beranová, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantka si za téma zvolila problematiku trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku. Otázka právní odpovědnosti za podvodné jednání v obecné rovině nepochybně nová není, koneckonců například podvádění v obchodních stycích bylo řešeno již v právu římském, kde bylo do jisté míry dokonce předpokládáno, přirozené a povolené. Jak pak přistupovat k jeho postihu, a to postihu *ultima ratio* tedy nejzazšími prostředky státního donucení, tj. právem trestním, je otázkou sice nikoliv novou, nicméně neustále se vyvíjející, což se odráží i v přijímání nových, kazuističtějších skutkových podstat reagujících na podvodná jednání. Pro tento typ kriminality je totiž charakteristické, že způsoby jejího páchaní významnou měrou navazují na vývoj společnosti a v moderní době tedy zejména na překotný vývoj informačních a v těchto souvislostech především komunikačních technologiích, který negativním způsobem reflektují (zneužívají) pachatelé, čemuž se diplomantka v práci podrobněji věnuje a dokládá přetrvávající novost již tradičního tématu. Vychází přitom z četné aktuální kazuistiky i statistik. I z předložené práce je tak zjevné, že zvolená, zdánlivě již ustáleně chápána skutková podstata trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku je nadále tématem, které si zaslouhuje odbornou pozornost.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma práce považuji v oboru trestního práva obecně za spíše méně náročné, vyžaduje teoretické znalosti základů trestní odpovědnosti a znaků trestného činu, zejména pak znaků typových a neobejde se bez kvalitní a poctivé práce s judikaturou. Diplomantka si přitom žádoucím způsobem zvýšila obtížnost tématu pěknou prací s aktuální kazuistikou, přesahem do kriminalistické (s relevantní odbočkou i do trestního procesu) i kriminologické oblasti a komparací se specifickou právní úpravou v Anglii a Walesu. Téma zpracovala na základě vhodně zvoleného a početného okruhu odborných pramenů, a to učebnicové a komentářové literatury, odborných článků, i velmi početně zastoupených odpovídajících soudních rozhodnutí. Vycházela přitom zejména v komparační části i z řady pramenů cizojazyčných.

Zpracovány jsou pečlivě a zdařile tak, že vytváří ucelený kompaktní text korespondující s cíli diplomantky výtýčenými v úvodu práce. S prameny až na výjimky nepracuje bezmyšlenkovitě, ale parafrázované názory a zjištění navzájem konfrontuje, zpravidla k nim přidává i vlastní závěry, dobře pracuje s judikaturou a kazuistikou, kterou zdařile zakomponovává do textu uvážlivým způsobem. Velmi pěkně do práce zapojila i aktuální statistické prameny k řešenému,

stejně jako i neoborné ale zcela relevantní aktuální články k moderním typům podvodů v kyberprostoru. Využívá přitom standardní vědecké metody, které vymezila v úvodu práce, a to metodu deskriptivní, komparační a její analýzy a následné syntézy jsou veskrze zdařilé.

3. Formální a systematické členění práce

Formální členění práce je přehledné, v zásadě odpovídá doporučené šabloně.

Systematika práce je velmi dobrá, text je konsistentní a přirozeně se rozvíjející. Jednotlivé kapitoly jsou smysluplně děleny, přitom navzájem logicky navazují a výklad i rozbor diplomantky vytvářejí ve svém souhrnu kompaktní celek. Nutno říct, že k tématu přistoupila velmi ze široka, čemuž odpovídá i rozsah práce značně přesahující předpokládaný rozsah práce diplomové (k tomu blíže ve vyjádření k práci níže). S tím možná souvisí ne zcela přehledné výklady ke „speciálním“ podvodům, u nějž zřejmě pro jinak obecně vítanou stručnost spojila výklady k pojistnému, úvěrovému a dotačnímu podvodu v jeden společný text, v němž poněkud splývají rozdíly, které vyplývají např. z toho, že skutková podstata trestného činu pojistného podvodu je formulována odlišným způsobem a jeho objektivní stránka (zejména, co se týká jednání) se tak v mnohém liší. Ne zcela smysluplně také působí výklad ke specifickému charakteru skutkové podstaty krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku předřazený výkladu k § 209 tr. zákoníku. Uvedené jsou ale tedy výjimky z jinak funkční systematiky.

Práce je tematicky rozdělená do 6 kapitol, které jsou dále vnitřně strukturovány. Diplomantka začíná systematickým zařazením podvodu, kde vedle trestněprávního pojetí poukazuje i na pojetí kriminalistické a kategorizaci podvodu jako trestného činu majetkového a trestných činů řazených do kategorie trestných činů hospodářských a vymezuje termíny jako majetek, vlastnictví, kriminalita. V druhé kapitole analyzuje aktuální právní úpravu skutkové podstaty podle § 209 tr. zákoníku, což v kapitole třetí srovnává se skutkovými podstatami podvodů pojistných, úvěrových a dotačních. Čtvrtou kapitolu zaměřila na kriminalistický (a částečně i kriminologický) pohled na řešenou trestnou činnost a podrobněji v ní rozebrala i otázku jejího vyšetřování. Samostatnou kapitolu, která dobře dokládá aktuálnost tématu, věnuje podvodům v kyberprostoru a v poslední kapitole provádí věcné srovnání s právní úpravou s Anglií a Walesem, v níž rozebírá i aktuální tamní situaci v relevantních souvislostech.

4. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Diplomantka si za svůj cíl vytýčila rozebrat jednotlivé znaky skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 tr. zákoníku, poskytnout srovnání a vymezení hranic analyzovaných znaků v komparaci s jinými trestnými činy proti majetku a přiblížit téma i z pohledu jiných nauk či specifických prostředí, v nichž lze podvod spáchat. Takto vytýčeného cíle dostála.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce vznikala postupně a s náležitou pílí, již v průběhu konzultací projevovala diplomantka zájem a postupně se prohlubující znalost zpracovávané

	<p>problematiky, kterou odpovídajícím způsobem projevila ve výsledném textu. Způsob zpracování také v některých ohledech vybočuje z ustáleného schématu. Napříč prací jsou uvedeny i vlastní hodnocení a úvahy diplomantky a o její samostatnosti při tvorbě práce tak nemám důvod pochybovat.</p>
Logická stavba práce	<p>Struktura textu je celkově logická, přehledná a promyšleně zvolená. Text se rozvíjí, jeho jednotlivé části na sebe navazují, případně jsou přirozeně odděleny.</p>
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	<p>Velmi dobrá, početné prameny diplomantka užívá variabilně, vyhýbá se dlouhým parafrázím téhož, zdroje vzájemně konfrontuje a zpravidla k nim přidává i vlastní stručně odůvodněné hodnocení a závěry. Zdařile kombinuje zdroje z odborné literatury, judikatury případně se zdroji statistickými. Zejména (nikoliv výlučně) v komparační části vychází i ze zdrojů v AJ, včetně zdrojů aktuálních. Při citaci judikatury rozlišuje rozhodnutí publikovaná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek NS. Parafrázuje i klasika Kallaba, bohužel ovšem jen zprostředkovaně.</p>
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	<p>Diplomantka zvolené téma řešila, jak již bylo a také ještě bude uvedeno, ze široka, tedy dost důkladně. Nevyhýbala se přitom problematičtějšímu a komplikovanějšímu úskalím, naopak na ně upozorňovala a podrobněji se jim věnovala (např. problematičtější vztah obecného podvodu podle § 209 vůči jiným „speciálním“ podvodům). Vedle tradičních pramenů analyzovala i relevantní prameny zcela aktuální.</p>
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	<p>Po formální stránce je práce přehledná, úprava jednotná a odpovídá doporučeným šablonám a kvalifikačním pracím tohoto typu.</p>
Jazyková a stylistická úroveň	<p>Práce byla zjevně psána i kontrolována s náležitou pečlivostí, které unikly jen ojedinělé překlepy apod. Vyjadřovací schopnosti diplomantky jsou na dobré úrovni, jen v některých pasážích je nadužívána spojka „kdy“, a to ne vždy ve zcela správných souvislostech (srovnej např. poslední odstavec na str. 62).</p>

5. Vyjádření k práci

Práci považuji za zdařilou.

Diplomantka uchopila osvědčené téma léty prověřené skutkové podstaty trestného činu podvodu s bohatou judikaturou v kontextu řady aktuálních situací. Vzhledem k rozsahu práce vysoce přesahující rozsah předpokládaný vnímám jako určité negativum rozsáhlejší popisy základních, obecných východisek především z učebnic, jednotlivé části práce jsou tak uvozeny často rozbohem velmi obecných otázek a termínů. Konkrétně například podrobněji rozebírá otázku omisivních trestných činů (pravých i nepravých) a zvláštní povinnosti konat ve vztahu ke skutkovým podstatám nijak se neblížícím podvodu, aniž by takový rozbor následně legitimizovala ve vztahu k tr. č. podvodu, kde se v podstatě spokojila s konstatováním, že nekonání bude zpravidla zahrnuta v „zamlčení podstatných skutečností“ (například by bylo možné ve vztahu k případu řešeném později, na který na str. 26 odkazuje v pozn. pod čarou č. 68). Obdobně také podává podrobnější výklad obecně k objektivní stránce, objektu apod. Tyto části formuluje hezky, je však otázkou, nakolik má jejich rozsah opodstatnění v ostatních, cíleněji na zvolené téma zaměřených pasážích. V souvislosti s těmito rozsáhlejšími obecnými rozborů se také nevyhnula některým opakováním již dříve řečeného (např. důvody zákonodárce pro zakotvení „zvláštních“ skutkových podstat podvodů bez znaku způsobené škody, či zvláštní charakter skutkové podstaty krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, rozdíly oproti krádeži apod.). Za další drobné negativum práce považuji závěr, který je koncipován spíše jako abstrakt, resp. seznámení se systematickou práce, než shrnutí podstatných zjištění a závěrů navazující na cíle diplomantky vytýčené v úvodu.

Celkově ale jednoznačně převažují pozitiva posuzované práce. Diplomantka zdařile pracovala s početnou řadou pramenů, tradičně rozebíranou problematiku aktualizovala o problémy moderní společnosti, využívala k tomu jak současné statistiky, tak i novou judikaturu. Přitom dobře poukazovala na vhodná problematická úskalí řešeného, vedle tradičního (již téměř zapomenutého) problematického vztahu podvodu podle § 209 ve vztahu k jeho zvláštním typům uvedeným v § 210-212 tr. zákoníku, také např. na význam soukromoprávní ochrany podvodných jednání a subsidiarity trestní represe (srovnej např. str. 51) a řadu dalších. Hezky k obecným výkladům pracovala s kazuistikou (např. k omylu na str. 20 až 22). Velmi oceňuji i aktuální kazuistiku, k níž zdroje čerpala např. z článků Policie ČR i z vlastní zkušenosti, jak dokládá v příloze k práci, i kriminalistický přesah, v němž se zaměřuje i na vyšetřování této trestné činnosti a ve vhodných souvislostech upozorňuje na relativně nový § 7b tr. ř. Ke zjištěným a popsáním problémům zpravidla zaujímá vlastní, odůvodněné stanovisko, které někdy formuluje i do návrhu *de lege ferenda*.

Práce je tedy způsobilým podkladem k obhajobě.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji
Navržený klasifikační stupeň	1-2 (v závislosti na průběhu obhajoby)

Při obhajobě by diplomantka mohla přiblížit svůj názor na uplatnění zásady subsidiarity trestní represe u tr. č. podvodu, případně blíže přiblížit, kdy by u skutkové podstaty podle § 209 odst.

1 tr. zákoníku šlo o omisivní uvedení v omyl (nikoliv o využití omylu) a kdy o zamlčení podstatných skutečností (srovnej str. 25).

V Praze dne 8. 9. 2023

Simona Heranová
vedoucí diplomové práce